

فهرست مطالب

۹	بخش اول: الفاظ
۹	فصل اول: وضع الفاظ
۳۵	فصل دوم: اوامر
۷۴	فصل سوم: نواهی
۸۲	فصل چهارم: مفاهیم
۱۱۲	فصل پنجم: عام و خاص
۱۴۵	فصل ششم: مطلق و مقید
۱۶۴	فصل هفتم: مجمل و مبین
۱۶۹	بخش دوم: ادله استنباط احکام
۱۶۹	فصل اول: قرآن
۱۷۰	فصل دوم: سنت
۱۷۴	فصل سوم: اجماع
۱۷۶	فصل چهارم: عقل
۱۸۵	فصل پنجم: قیاس
۱۹۲	فصل ششم: قاعدة استصلاح، استحسان، سد ذرائع، فتح ذرائع، عرف و عادت و بنای عقلا
۱۹۷	بخش سوم: امارات
۲۰۳	بخش چهارم: اصول عملیه
۲۰۳	فصل اول: کلیات اصول عملیه و اصل برات
۲۱۴	فصل دوم: اصل احتیاط
۲۲۰	فصل سوم: اصل تخییر

- ۲۲۴ فصل چهارم: اصل استصحاب
- ۲۵۳ بخش پنجم: تعارض ادله
- ۲۷۳ بخش ششم: اجتهاد و تقلید
- ۲۷۵ پاسخنامه

avabook.com

بخش اول: الفاظ

فصل اول: وضع الفاظ

- ۱- چه چیزهایی موضوع علم اصول است؟
اسراسری ۸۱
- ۱) ادله اربعه به همراه مباحث اصول عملیه و قیاس و مانند آن که اهل سنت به حجیتشان قائلند.
 - ۲) ادله اربعه به همراه مباحث اصول عملیه
 - ۳) هر چه می‌تواند حجت بر حکم شرعی باشد.
 - ۴) ادله اربعه
- ۲- دخالت کدامیک از عوامل زیر در پیدایش وضع تعینتی لازم است؟
الفه و حقوق ۸۰
- ۱) جزئی بودن معنا
 - ۲) کلی بودن معنا
 - ۳) تکرر بودن لفظ
 - ۴) کثرت استعمال لفظ در معنا
- ۳- وضع تعینتی یا تخصصی چیست؟
اوکالت ۸۶
- ۱) هرگاه واضع، لفظی را به کمک قرینه در یک معنی خاص معین کند.
 - ۲) هرگاه واضع، لفظی را به کمک قرینه در یکی از معانی متعدده آن تخصیص دهد.
 - ۳) هرگاه واضع لفظی را بدون استفاده از قرینه به یک معنی خاص تخصیص دهد.
 - ۴) هرگاه لفظی در اثر کثرت استعمال در معنایی به غیر از معنای وضعی آن تثبیت شود.
- ۴- تفاوت مهم وضع تعینتی با وضع تعینتی در چیست؟
اوکالت ۸۴
- ۱) در آثار آن است.
 - ۲) در واضع آن است.
 - ۳) در تفاوت ماهوری آن است.
 - ۴) در کثرت استعمال آن است.
- ۵- وضع تعینتی یا تخصصی آن است که:
اوکالت ۸۷
- ۱) واضع، با کثرت استعمال، لفظی را در قبالی معنایی قرار داده باشد.
 - ۲) عرف، در اثر کثرت استعمال، لفظی را در قبالی معنایی دیگر تثبیت کرده باشد.
 - ۳) عرف، لفظی را به کمک قرینه در معنایی دیگر به کار برد.
 - ۴) واضع، به وضع لفظی در برابر معنی معینتی تصریح نماید.

- ۶- وضع تعینتی وقتی مصداق پیدا می‌کند که لفظ:
 (۱) به وسیله عرف در معنی مجازی استعمال شود.
 (۲) در غیر ما وضعیگه و در اثر کثرت استعمال به کار رود.
 (۳) از معنای حقیقی خود جدا شده و معنای دیگری پیدا کند.
 (۴) هرگاه در اثر کثرت استعمال عرف، یک معنی مجازی ثابت پیدا کند که بدون قرینه از لفظ فهمیده شود.
- ۷- کدام لفظ، در معنای حقیقی آن، استعمال شده است؟
 (۱) قیم در مورد وصی
 (۲) حاکم در مورد ولی فقیه
 (۳) بانک در مورد بانک اطلاعات
 (۴) سرقت در مورد دستیابی به اطلاعات محرمانه
- ۸- کدام یک از علائم زیر، دلیل حقیقی بودن استعمال کلمه «تعهد» در موردی است که مدیون به اراده خود، چیزی را بر عهده گرفته باشد؟
 (۱) صحت سلب
 (۲) عدم صحت سلب
 (۳) اطراد
 (۴) تبادر
- ۹- استعمال لفظ در کدام مورد، مجازی است؟
 (۱) زوجه در مورد زوجة منقطعه
 (۲) قانون در مورد بخش نامه‌های دولتی
 (۳) صداق در مورد مهریه
 (۴) فرزند در مورد فرزند طبیعی (نامشروع)
- ۱۰- ماده ۸۶۲ قانون مدنی می‌گوید: «اشخاصی که به موجب نسب ارث می‌برند سه طبقه‌اند: پدر و مادر، اولاد، اولاد اولاد» کلمه «اولاد» در این بند نسبت به متوفی:
 (۱) صحت سلب دارد و مجاز است.
 (۲) صحت سلب دارد و حقیقت است.
 (۳) عدم صحت سلب دارد و مجاز است.
 (۴) عدم صحت سلب دارد و حقیقت است.
- ۱۱- کدام گزینه علامت مجاز است؟
 (۱) تبادر
 (۲) اطراد
 (۳) تصریح واضح
 (۴) صحت سلب
- ۱۲- علامت حقیقت و مجاز در کدام موارد به کار می‌آید؟
 (۱) هنگام علم به معنای حقیقی و شک در استعمال لفظ در آن.
 (۲) هنگام شک در اراده معنای حقیقی یا مجازی.
 (۳) هنگام علم به معنای مجازی و شک در استعمال لفظ در آن.
 (۴) هنگام شک در معنای حقیقی و مجازی.

«وکالت ۷۲»

«وکالت ۹۷ - کرمانشاه»

«وکالت ۸۳»

«وکالت ۸۳»

«وکالت ۹۰»

«فقه و حقوق ۹۰»

«حقوق خانواده ۸۹»

«وکالت ۸۶»

۱۳- صحت سلب از علائم حقیقت است یا مجاز؟

- ۱) از علائم معنی حقیقی وضعی است.
- ۲) از علائم معنی عرفی لفظ است.
- ۳) از علائم معنی مجازی لفظ است.
- ۴) علامت هیچ‌یک از معنای حقیقی یا مجازی نیست.

۱۴- در خصوص جمله «این کتاب را مجاناً به مدت یک روز به تو قرض دادم»، کدام مورد صحیح است؟

«سراسری ۸۷»

- ۱) ایجاب عقد قرض است و «به مدت یک روز»، قرینه حالی است.
- ۲) ایجاب عقد عاریه است و «به مدت یک روز»، قرینه حالی است.
- ۳) ایجاب عقد قرض است و «به مدت یک روز»، قرینه صارفه است.
- ۴) ایجاب عقد عاریه است و «به مدت یک روز»، قرینه صارفه است.

«وکالت ۸۵»

۱۵- شرایط استعمال مجازی کدام‌اند؟

- ۱) عدم تبادر و وجود قرینه لفظی
- ۲) قرینه صارفه و وجود علاقه بین معنای حقیقی و مجازی
- ۳) وجود علاقه مشابهت بین معنای حقیقی و مجازی
- ۴) صحت سلب و وجود قرینه معینه

«وکالت ۸۶»

۱۶- دو شرطی که در استعمال مجازی الفاظ باید رعایت شوند کدامند؟

- ۱) قرینه لفظی و وجود شباهت میان معنی حقیقی و مجازی لفظ.
- ۲) قرینه معینه و نیز وجود نسبت قابل قبول ذوق‌ها میان معنی حقیقی و مجازی لفظ.
- ۳) قرینه معینه لفظی یا معنوی و تشابه میان معنی حقیقی و مجازی لفظ.
- ۴) قرینه صارفه و وجود نسبت ذوق پسند میان معنی حقیقی و مجازی لفظ.

«وکالت ۸۴»

۱۷- درباره «تبادر» کدام‌یک از موارد زیر صحیح است؟

- ۱) تبادر یکی از علائم مجاز است.
- ۲) تبادر به خودی خود، نه علامت حقیقت است و نه علامت مجاز.
- ۳) تبادر، همان معنایی است که بدون قرینه از لفظ فهمیده می‌شود و علامت «حقیقت» است.
- ۴) تبادر یک معنا به معنای در ذهن آمدن آن معنا با توجه به قرینه‌ای است که در کلام وجود دارد.

- ۱۸- اقسام قرینه عبارت‌اند از:
- ۱) لغوی و عرفی
 ۲) تعبیدی و توصیلی
 ۳) تعیینی و تخصیصی
 ۴) صارفه و معینة
- «وکالت ۸۴»
- ۱۹- «صحت سلب»، علامت معنی است.
- ۱) حقیقی
 ۲) مجازی
 ۳) تعیینی «تخصیصی»
 ۴) عرفی «عرف عام»
- «وکالت ۸۳»
- ۲۰- در باب استعمال الفاظ، مقصود از «اطراد» چیست؟
- ۱) کثرت استعمال لفظی در معنی مجازی، اطراد گفته می‌شود.
 ۲) کثرت استعمال لفظی در معنای عرفی، اطراد آن لفظ در آن معنی می‌باشد.
 ۳) کثرت استعمال لفظ در یک معنای خاص، همراه با قرینه صارفه را اطراد گویند.
 ۴) کثرت استعمال لفظ در یک معنی خاص، بدون استفاده از قرینه را اطراد گویند.
- «وکالت ۸۲»
- ۲۱- «قرینه» بر تعیین «معنای مراد» از «لفظ مشترک» اصطلاحاً چه نام دارد؟
- ۱) قرینه لفظی
 ۲) قرینه صارفه
 ۳) قرینه معینه
 ۴) قرینه حالی
- «سراسری ۹۳»
- ۲۲- قرینه معینه در چه مواردی ضرورت دارد؟
- ۱) در استعمال مجازی الفاظ
 ۲) در استعمال الفاظ مترادف
 ۳) در استعمال لفظ مشترک در یکی از معانی آن
 ۴) در استعمال لفظ، در اکثر از معنی واحد
- «وکالت ۸۱»
- ۲۳- به کار بردن کلمه «قرار» برای تصمیمی از دادگاه‌ها که مربوط به ماهیت دعوی نیست، در معنای است.
- ۱) حقیقی
 ۲) حقیقت عرفی
 ۳) مجازی
 ۴) حقیقت شرعی (قانونی)
- «وکالت ۸۰»
- ۲۴- کلمه خانه‌شان در عبارت فرزندان خود را از خانه‌شان بیرون کنید، با توجه به مالکیت پدر نسبت به خانه در معنای مجازی است.
- ۱) به قرینه صارفه
 ۲) به قرینه مقایسه
 ۳) به قرینه مقاله
 ۴) به قرینه عقلیه
- «وکالت ۸۰»
- ۲۵- استعمال لفظ «موات» در مورد زمینی که سابقه عمران ندارد، به کار بردن لفظ است در: «وکالت ۸۹»
- ۱) حقیقت شرعی (حقیقت قانونی)
 ۲) موضوع‌الع خود
 ۳) معنای مجازی
 ۴) معنای حقیقی

- ۲۶- استعمال مجازی عبارت است از استعمال لفظ در
 «وکالت ۸۸»
- (۱) غیر معنی وضعی آن
 (۲) معنی اصطلاحی آن
 (۳) معنی عرف عام آن
 (۴) معنی مأنوس ذهن شنونده
- ۲۷- قرینه صارفه چیست؟
 «وکالت ۸۷»
- (۱) آنچه معنی مقصود را از لفظ مشخص می‌سازد.
 (۲) آنچه منظور گوینده را از میان معانی متعدد لفظ معلوم می‌نماید.
 (۳) آنچه موجب انصراف ذهن از معنی حقیقی لفظ به معنی مجازی آن می‌شود.
 (۴) آنچه موجب انصراف ذهن شنونده به معنی حقیقی لفظ می‌گردد.
- ۲۸- در چه مواردی از قرینه معینة استفاده می‌شود؟
 «وکالت ۸۴»
- (۱) در استعمالات مجازی الفاظ.
 (۲) برای تعیین معنی منظور از میان معانی حقیقی و متعدد یک لفظ.
 (۳) برای تأکید بر استفاده مخاطب از معنی منظور در جمله.
 (۴) برای انصراف ذهن مخاطب از معنی وضعی گفته و توجه آن به معنی عرفی.
- ۲۹- قرینه معینة آن است که:
 «وکالت ۸۲»
- (۱) مقصود متکلم را مشخص سازد.
 (۲) نشان دهد کدامیک از معانی لفظ مشترک، مقصود بوده است.
 (۳) نشان دهد مقصود متکلم، معنی دیگری به‌جز معنی حقیقی لفظ بوده است.
 (۴) متکلم برای تقویت دلالت کلام خود از آن استفاده می‌کند.
- ۳۰- کدام مورد مثالی برای حقیقت عرفی است؟
 «اسراسری ۹۴»
- (۱) تعریف بیع در ماده ۳۳۸ ق.م: بیع عبارت است از تملیک عین به عوض معلوم
 (۲) تعریف حکم و قرار در ماده ۲۹۹ ق.آ.د.م: چنانچه رأی دادگاه راجع به ماهیت دعوا و قاطع آن به‌طور جزئی یا کلی باشد، حکم، و در غیر این صورت قرار نامیده می‌شود.
 (۳) کارگر از لحاظ این قانون کسی است که به هر عنوان در مقابل دریافت حق‌السعی اعم از مزد، حقوق، سهم سود و سایر مزایا به درخواست کارفرما کار می‌کند
 (۴) اقامتگاه هر شخص عبارت از محلی است که شخص در آن جا سکونت داشته و مرکز مهم امور او نیز در آن جا باشد. اگر محل سکونت شخصی غیر از مرکز مهم امور او باشد، مرکز امور او اقامتگاه محسوب است.

۳۱- با توجه به تعریف تاجر در ماده ۱ قانون تجارت که مقرر می‌دارد: «تاجر کسی است که شغل معمولی خود را معاملات تجاری قرار دهد»، کدام یک از موارد زیر را می‌توان گفت؟ «وکالت ۹۷»

(۱) در موارد مشکوک، تاجر در متن قانونی بر معنای متعارف نزد تجار و بازرگانان حمل می‌شود که مخاطبان این قانون هستند، نه بر معنای مذکور در متن قانون.

(۲) به رغم تعریف فوق، در موارد مشکوک، تاجر بر معنای لغوی آن حمل می‌شود.

(۳) این تعریف، تنها شرح اسم است، پس در موارد مشکوک، تاجر بر معنای معروف نزد عرف عام، حمل می‌شود.

(۴) تاجر، حقیقت قانونی است و بنابراین هرگاه قانونگذار این واژه را به کار برده، باید بر همین معنای قانونی حمل شود.

۳۲- لفظ «صلاته» «فقه و حقوق ۹۱»

(۱) حقیقت شرعیه است و وضع آن تعینی می‌باشد.

(۲) حقیقت شرعیه است و وضع آن تعیینی است.

(۳) در زمان ائمه علیهم‌السلام وضع تعینی در معنای شرعی پیدا کرده است.

(۴) در زمان ائمه علیهم‌السلام وضع تعیینی در معنای شرعی پیدا کرده است.

۳۳- حقیقت قانونی چیست؟ «وکالت ۹۶»

(۱) هرگاه قانونگذار با اقدام خود لفظی را از معنای عادی آن جدا کرده و در معنی منظور خود تثبیت کند به طوری که بدون قرینه همان معنی از آن لفظ استفاده شود.

(۲) هرگاه قانونگذار به کمک قرینه، لفظی را در یکی از معانی حقیقی مشترک آن به کار برده باشد.

(۳) هرگاه قانونگذار معنی حقیقی لفظی را از معانی مجازی آن مشخص ساخته باشد.

(۴) هرگاه قانونگذار لفظی را در یک متن قانونی در معنی حقیقی آن به کار برده باشد.

۳۴- کدام مورد از موضوعات عرفی است؟ «وکالت ۹۳»

(۱) بیع (۲) لعان (۳) قرابت رضاعی (۴) طلاق عدلی

۳۵- حقیقت عرف عام چیست؟ «وکالت ۹۵»

(۱) معنایی است که عرف آن را بر معنای دیگر لفظ مشترک ترجیح داده است.

(۲) معنایی متفاوت با معنی لغوی که مردمان با کثرت استعمال برای آن لفظ تثبیت کرده‌اند.

(۳) معنایی است که عرف آن را بر معنی مجازی لفظ ترجیح داده است.

(۴) معنایی است که عرف آن را معنی حقیقی لفظ می‌داند.

۳۶- دربارهٔ این حکم قانون‌گذار که می‌گوید: «الفاظ عقود معمول است بر معانی عرفیه» کدام گزینه درست است؟

- ۱) این حکم، مربوط به مقام ثبوت است نه اثبات.
- ۲) حکمی است مستفاد از اصول و مبانی عقلاء در محاورات.
- ۳) حکمی است مستفاد از نصوص شرعی موجود در باب عقود.
- ۴) حکمی است که قانون‌گذار برای رعایت مصلحت جامعه آن را وضع کرده است.

۳۷- مبنای اصولی این حکم قانون‌گذار که: «ضمن مطلق، معمول به حال است»: «وکالت ۸۴»

- ۱) آن است که در این باره نصّ خاص شرعی داریم.
- ۲) آن است که متفاهم عرفی از ضمن مطلق، چنین است.
- ۳) آن است که قرینه بر حمل آن بر غیر مؤجل موجود است.
- ۴) آن است که ملای در فهم معنای الفاظ، حال تکلم است نه آینده.

۳۸- حقیقت شرعیه در اصطلاح علم فقه چیست؟ «وکالت ۸۷»

- ۱) معنای جدیدی است که به ابتکار شارح نخستین اسلام برای لفظی، معین شده و بدون قرینه از آن لفظ استفاده می‌شده است.
- ۲) معنای جدیدی است که در عرف و استعمال فقهاء برای لفظی تثبیت گردیده است.
- ۳) مدلول حقیقی لفظی که در لسان شرع، متعلق احکامی واقع شده است.
- ۴) حقیقتی است که به وسیله شارح، تأیید و امضاء گردیده است.

۳۹- حقیقت شرعیه عبارت است از «وکالت ۸۴»

- ۱) استعمال لفظ در معانی شرعی و فقهی.
- ۲) الفاظی که در میان فقهاء معانی شرعی جدیدی یافته و بدون قرینه بر آنها دلالت می‌کند.
- ۳) الفاظی که به کمک قرینه در معانی و مصطلحات فقهی به کار می‌روند.
- ۴) الفاظی که در زمان پیامبر و صحابه از معنی وضعی خود جدا شده تا آنجا که بدون قرینه بر معانی شرعی منظور دلالت داشته‌اند.

۴۰- کدام مورد، مثالی برای مترادف است؟ «وکالت ۸۳»

۱) رجم و سنگسار	۲) محاربه و افساد فی الارض
۳) دادگاه و مرجع قضایی	۴) قاضی و حاکم شرع

- ۴۱- «تعدد اللفظ مع وحدة المعنى الحقيقي» تعریف کدام مورد است؟
 (۱) حقیقت (۲) اشتراک لفظی (۳) مترادف (۴) اشتراک معنوی
 «حقوق خانواده ۸۹»
- ۴۲- اطلاق «ولده» بر زنازاده است.
 (۱) غلط (۲) حقیقت (۳) مجاز (۴) مردد
 «حقوق خانواده ۸۷»
- ۴۳- هرگاه در معنای الفاظ مربوط به موضوعات و متعلقات احکام شارع و قانون‌گذار شک کنیم؛
 «وکالت بهمن ۸۷»
- (۱) حمل بر معنای مصطلح در محیط شرع یا قانون می‌شوند نه معنای عرفی.
 (۲) چنان قاطعی قابلیت استناد ندارند، زیرا در محیط قانون‌گذاری الفاظ مشکوک الدلالة اصولاً فاقد اعتبار است.
 (۳) اصولاً حمل بر معنای عرفی می‌شوند مگر این که شارع یا قانون‌گذار به نحو وضع تعیینی یا تعیینی معنای خاصی از آنها اراده کرده باشد.
 (۴) در وهله نخست به عرف خاص و سپس به عرف عام مراجعه می‌کنیم.
- ۴۴- اطلاق لفظ بیع بر مصادیق مختلف بیع از باب است.
 (۱) اشتراک معنوی (۲) مترادف (۳) اشتراک لفظی (۴) مجاز معنوی
 «حقوق خانواده ۸۷»
- ۴۵- مشترک لفظی چیست؟
 (۱) لفظی است که بر مصادیق متعددی دلالت کند.
 (۲) لفظی است که دارای معانی حقیقی و مجازی باشد.
 (۳) لفظی است که در معنی مترادف با لفظ دیگری باشد.
 (۴) لفظی است که برای بیش از یک معنی وضع شده باشد.
 «وکالت ۸۱»
- ۴۶- مشترک لفظی چیست؟ لفظی است که:
 (۱) با لفظ دیگر از نظر معنی مشترک باشد.
 (۲) بیش از یک معنی وضعی داشته باشد.
 (۳) در مصادیق با لفظ دیگر مشترک باشد.
 (۴) علاوه بر معنی حقیقی معنی مجازی هم داشته باشد.
 «وکالت ۸۸»
- ۴۷- در آیه شریفه «احل الله البيع»، احتمال اینکه لفظ «بیع» موضوع که متمایز از موضوع که زمان ما داشته که تغییر کرده است با چه اصلی دفع می‌شود؟
 «حقوق خانواده ۹۲»
- (۱) اصالة عدم الاشتراك (۲) اصالة عدم القرينة
 (۳) اصل عدم نقل (۴) اصالة العموم